Fontosabb gazdasági események

A magyar származású Soros György befektetési üzletember egy washingtoni kongresszusi meghallgatáson kijelentette: szerinte elkerülhetetlen a jelentős gazdasági hanyatlás, és a mély válság lehetősége sem kizárt. Az amerikai törvényhozás felügyeleti és kormányzati reformmal foglalkozó bizottsága nagy fedezeti alapok vezetőit hallgatta meg arról, hogy ezeknek a javarészt szabályozatlan tevékenységű alapoknak mekkora szerepük volt a globális pénzügyi válságban. A 78 éves Soros György, a 19 milliárd dollár vagyonú Soros Alapítvány elnöke azt mondta, hogy a fedezeti alapok szerves részét alkották annak a pénzügyi piaci buboréknak, amely kipukkadt. Szerinte a válság ezután a származékos pénzügyi termékeket fogja elérni, mivel ez a piac szabályozatlan. Azt javasolta, hogy létre kell hozni egy tőzsdét, ahol ezekkel az eszközökkel kereskedni lehetne.

A bizottsági meghallgatáson Philip Falcone, a Harbinger Capital Partners igazgatója – aki Soros Györgyhöz hasonlóan több mint 1 milliárd dollárt keresett tavaly – a fedezeti piac nagyobb átláthatóságát és felügyeletét sürgette. Soros viszont arra figyelmeztetett: az eddigi szabályozatlan időszak után túlságosan az ellenkező irányba lendülhet az inga, a túlzó, ésszerűtlen és büntetésjellegű szabályozás visszafelé sülhet el. Úgy látja: a hitelpiac-buborék kipukkanása után megtizedelődik a fedezeti alapok száma, 50–75 százalékkal csökken az általuk kezelt pénzeszközök mennyisége. Az üzletember kritizálta a pénzügyminisztérium bankmentő intézkedéseit, szerinte azok nem megfelelők, nem elfogadhatók. Szerinte nagyobb árat kellett volna szabni a mentőövért cserébe a pénzintézeteknek.

A kongresszus demokrata vezetői több meghallgatást tartanak a pénzügyi válság okairól. Henry Waxman bizottsági elnök egyebek mellett az esetleg továbbra is kockázatot jelentő spekulatív befektetési alapok (hedge funds) szabályozásának szükségességéről kezdeményezett vizsgálatot. A politikus hangsúlyozta: ezek a speciális befektetési alapok elképzelhetetlen bevételekre tettek szert, piacuk alig szabályozott, egy részük pedig még adókedvezményekben is részesül. Hozzátette: az alapok vezetői jövedelmük egy része után mindössze 15 százalékos kamatadót fizettek, ez kevesebb, mint amennyit például a tanárok, tűzoltók vagy vízvezeték-szerelők személyi jövedelemadó formájában befizetnek. Henry Waxman adatai szerint az Egyesült Államokban 8 ezer fedezeti alap működik, amelyek összesen 1,5 ezer milliárd (1,5 billió) dollárt kezelnek.

***

Kétszázmilliárd euró összértékű költségvetési gazdaságösztönző tervet terjesztett elő az Európai Bizottság az európai recesszió hatásainak kivédésére. Ez az összeg az EU-országok összesített bruttó hazai terméke (GDP) mintegy 1,5 százalékának

felel meg, mondta brüsszeli sajtótájékoztatóján José Manuel Barroso, a bizottság elnöke. Az összegből 170 milliárd eurót a tagországoknak kell állniuk, 30 milliárdot az EU vállal magára, utóbbi mintegy felét az Európai Beruházási Bank adja.

Barroso és Joaquín Almunia, az EU pénzügyi biztosa hangsúlyozta: nem szükséges, hogy minden ország hajszálra azonos intézkedéseket válasszon ki a most rendelkezésére bocsátott „szerszámosládából", az viszont igenis fontos, hogy az uniós tagállamok a számukra javasolt lépéseket egymással összehangolt módon tegyék meg. Koordináció nélkül egy meg egy kevesebb lesz kettőnél, és akár nulla is lehet. Ha van koordináció, akkor egy meg egy három is lehet – igyekezett érzékeltetni Almunia az összehangolás erejét.

A brüsszeli bizottság által előterjesztett intézkedési terv az elkövetkező két évre szól. Tartalmaz rövid távú intézkedéseket a munkahelyek megvédésére, a kereslet növelésére, a bizalom erősítésére, továbbá beruházási elképzeléseket a növekedés gyorsítására és a javulás fenntarthatóvá tételére hosszabb távon. Egyebek közt tartalmazza azt is, hogy a tagállamok fontolják meg a munkaerőt terhelő járulékok csökkentését, és az áfa csökkentését is a nagy munkaigényű területeken és a környezetbarát termékek vonatkozásában. Brüsszel szerint most a költségvetési kiadások jelentős növelésére, adókönnyítésekre és a betegeskedő iparágak megsegítésére van szükség, azzal együtt, hogy ezeknek az intézkedéseknek megfelelően célzottaknak kell lenniük, és csak átmeneti időre szólhatnak. A recesszió leküzdését célzó kiadásoknak „okos kiadásoknak" kell lenniük, vélekedik az EU fő végrehajtó testülete.

***

A világ második legmagasabb épületét, a sanghaji Pénzügyi Világközpont idén átadott székházát minősítette egy nemzetközi építészcsoport a legjobb felhőkarcolónak. Az alakja miatt „sörnyitónak" becézett épületet „formai egyszerűségéért", valamint impozáns felhőkarcolós megjelenéséért és méretéért ítélte az építészekből és mérnökökből álló Magas Épületek és Városi Környezet Tanácsa (CTBUH) a legkiemelkedőbbnek. Ez a testület határozza meg időről időre, hogy melyik a világ legmagasabb építménye. A sanghaji tornyot a New Yorkban alapított Kohn Pederson Fox Associates tervezte. A cégnek világszerte vannak irodái. A tanács válogatóbizottságának munkáját Tim Johnson építész vezette, aki a „győztes" felhőkarcoló újszerű szerkezeti megoldásait dicsérte.

Az épület alapkövét 1997-ben rakták le, s az irodáknak, szállodának, múzeumnak és kilátónak helyet adó, 492 méter magas, 101 emeletes, 377 ezer négyzetméternyi hasznos alapterületű torony végül idén készült el. A felső részére eredetileg a ház testét áttörő, kör alakú lyukat terveztek, ám mivel ez sokakat a japán felkelő nap szimbólumára emlékeztetett, végül trapéz alakú nyílást építettek: így nyerte el a torony „sörnyitós" külsejét.

A sanghaji győztes mellett három további, idén befejezett felhőkarcoló vívta ki a nemzetközi építésztestület elismerését: a New York Times Building New Yorkban, az 51 Lime Street Londonban és a bahreini Kereskedelmi Világközpont Manamában.

A sanghaji csodapalota jelenleg a világ második legmagasabb tornya – az első a tajpei 101 torony a maga 508 méterével –, ám az épülő Burdzs Dubai mindkettőt túlszárnyalja majd tervezett 800 méteres magasságával, ha kész lesz. És már ez sem a csúcs, hiszen egy másik dubai vállalkozás ezerméteres lakótornyot akar felhúzni.

Bár a toronyház-építészetet sokszor és sok indokból temették már, a szupertornyok építése jelenleg éppenséggel virágzásnak indult, különösen Ázsiában, a közelkeleti olajnagyhatalmaknál és Oroszországban – mutatott rá a CTBUH egyik tagja, Carol Willis, a New York-i Felhőkarcoló Múzeum vezetője.

***

Brassói művész a Pálma-sziget avatóján. Egy sor világsztár mellett két fiatal magyar képzőművész, a brassói származású Bordos László Zsolt és Kovács Ivó, a háromdimenziós animáció specialistái is részt vettek a világ nyolcadik csodájának nevezett mesterséges sziget, a dubai Palm Jumeirah hét végi megnyitóünnepségén. A 800 futballpálya alapterületű szigetet majdnem 100 millió köbméter homok és hétmillió tonna kő felhasználásával építette a Perzsa-öböl vizére a Nakheel, a dubai kormány ingatlanfejlesztő cége. A pálma 17 ágán és a szigetet körülölelő hullámtörőn nyolcezer villa és lakás épült, törzsén bevásárlóközpontok, irodaházak és szállodák sorakoznak. A főépület az Atlantis The Palm 1532 lakosztállyal, akváriumaiban 65 ezer hal úszkál, a vendégek kívánságait pedig háromezer fős személyzet lesi. Ez a luxushotel volt a megnyitóünnepség helyszíne. A rendezvényre több mint kétezer vendég volt hivatalos. Az Egyesült Arab Emírségek és az egész arab világ krémje mellett ott volt például Robert De Niro, Oprah Winfrey, Janet Jackson, Michael Jordan és Boris Becker. A Dubaiban megjelenő angol nyelvű Gulf News szerint a 20 millió dollár költségvetésű megnyitó az ország történetének legnagyobb szabású exkluzív partija. Fellépett Kylie Minogue és Lindsay Lohan lemezlovas barátnője, Samantha Ronson is. Az est fénypontját a szálloda homlokzatára vetített videoanimáció képezte. A 240-szer 100 méteres mozgó fényfestményen öt hónapon keresztül dolgoztak a magyar művészek Párizsban. A dubai projektben a magyarok a háromdimenziós animációkért és a forgatókönyv művészi megjelenítéséért feleltek. A pálmasziget felavatására négyzetméterben számolva minden idők második legnagyobb méretű videovetítését készítette elő a francia–magyar művészcsoport. Grandiózusabb program csak a pekingi olimpiai játékok nyitóünnepségén volt. A Palm Jumeriah megnyitóján több Guinness-rekordot is felállítottak. Az est a pirotechnika történetének legnagyobb tűzijátékával zárult. Az eddigi rekord a videovetítéshez hasonlóan a pekingi olimpiához kapcsolódik. A pálmasziget 17 kilométer

hosszú hullámtörőjének ötven pontján, illetve a szálloda tetején és 400 erkélyén felállított kilövőállomásokról 245 méter magasra repültek a rakéták, és a tűzijátékot az űrben keringő műholdak kamerái is látták. „Láttunk a városban egy hatalmas reklámtáblát. Az áll rajta, hogy »Itt minden lehetséges«. Ez valóban így van" – nyilatkozta Kovács Ivó és Bordos László Zsolt.

***

A Japán Központi Bank, a Bank of Japan rendkívüli értekezletet tartott, és likviditásnövelő intézkedésről határozott: 3 billió jent bocsát a rövid lejáratú aukciók rendelkezésére, úgy, hogy a pályázóktól egészen „BBB" minősítésig elfogad vállalati adósságot fedezetként. Eddig fedezetként csak „A" vagy jobb osztályzatú vállalati adósságot fogadott el a bank. A 0,30 százalékos alapkamatot változatlanul hagyta a Japán Központi Bank, közölték a rendkívüli értekezlet után.

Elemzők szerint a banknak most az az elképzelése, hogy nem akar visszatérni a zéró kamatpolitikához, de mégis olajoznia kell a pénzügyi piacokat, átsegíteni a hitelezést a nehéz időszakon. A bank elnöke, Sirakava Maszaaki úgy nyilatkozott, hogy Japánban a pénzügyi piacok stabilabbak, mint a nyugati országokban, de a pénzügyi körülmények romlanak. Úgy vélte, hogy a nagyon alacsony kamatszint árt a piacok működésének. A bank október 31-én 0,30 százalékra csökkentette irányadó kamatát, miután korábban – október 8-án – kimaradt a világ mértékadó központi bankjainak egyeztetett kamatcsökkentéséből.

A bank utoljára tavaly, 2007 februárjában nyúlt irányadó rátájához, a fedezet nélküli egynapos (over night) hitelekre vonatkozó kamatcéljához, negyed százalékponttal 0,50 százalékra emelve azt. Előzőleg 2006 júliusában szigorított, 0,25 százalékos célt állapítva meg. A bank 2006 márciusában hivatalosan befejezettnek nyilvánította a 2001. március óta folytatott zéró kamat-politikáját – a mostani, október végi előtt utoljára akkor volt kamatcsökkentés Japánban –, de a tényleges intézkedéssel még várt 2006. július közepéig. Addig a központi cél öt éven át nulla volt, a piaci kamatok tizedszázalékos szinteken voltak.

***

Az Európai Központi Bank (EKB) október óta két alkalommal is 50 bázisponttal mérsékelte az alapkamatot, de a Federal Reserve, a Bank of England és a svájci nemzeti bank is ennél nagyobb mértékben enyhített a hitelfeltételeken. Ez is szerepet játszhatott a vártnál nagyobb méretű kamatválásban. A közelmúlt makrogazdasági adatai sorra kedvezőtlenek voltak: a kiskereskedelmi eladások, a termelői árak októberben csökkentek, rosszabbodott az üzleti bizalmi index, a feldolgozó-ipari és a szolgáltatói szektor tevékenysége a munkanélküliség növekedésével együtt esett

vissza. Az eurózóna szerdán közzétett szolgáltatói beszerzői menedzser indexe a legmélyebb szintjére esett tíz év óta, azóta, hogy ezt az indexet számolják.

Az EKB döntéshozóira nagy nyomás nehezedett az erőteljesebb kamatvágást sürgető politikusok, közgazdászok, munkáltatói és munkavállalói szervezetek részéről, a bank vezetői azonban többször is óva intettek a túl gyors és túlságosan nagy kamatvágástól. Az óvatosságot azonban a jelek szerint feladták a legújabb, lefelé módosított növekedési adatok, illetve a leszállított inflációs prognózisok fényében.

***

Erdély fővárosának legnagyobb „üzeme" a Kolozsvári Egyetemek Egyesülete: a Babeş–Bolyai Tudományegyetem, a Iuliu Haţeganu Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Mezőgazdaságtudományi és Állatorvosi Egyetem, a Gheorghe Dima Zeneakadémia, a Képzőművészeti és Formatervezési Egyetem, valamint a Bogdan Vodă magánegyetem, melyeket több mint 10 ezer egyetemi tanügyi személyzet működteti. Több ezer egyetemi adminisztrációban működő alkalmazottja van, valamint 150 ezer diák, akiknek majdnem fele ösztöndíjas, a megmaradt része pedig költségtérítéses helyen tanul. Nemzetközi statisztikai adatok szerint minden tanításba befektetett egy dollár nyolcszorosan térül meg. Nem beszélve arról, hogy a tudásalapú társadalomban a magasan képzett személyek sokkal könnyebben és jobban el tudnak helyezkedni, mint az alacsonyan képzettek. Ezért nem mindegy, hogy az érettségizettek milyen felsőoktatási intézmény szolgáltatásait veszik igénybe. Ezt megkönnyíteni hivatott az a nemzetközi kiállítás, amit a Kolozsvári Egyetemek Egyesülete immár tradicionálisan megrendez minden év novemberében az Expo Transilvania kiállítási csarnokában.

2008. november 19–21. között az Expo Transilvania csarnokában X. alkalommal nyitották meg az UNIVERSITARIAT. A megnyitón feltűnően sok tanár, diák, leendő egyetemista fordult meg. Az egyetemek tisztában vannak azzal, hogy a mai piacgazdaság feltételei között a felsőoktatási intézmények szolgáltatásait is el kell adni a potenciális közönségnek. Egyre fontosabb a kutatás beépülése a gazdasági életbe, valamint a kolozsvári oktatás szerepe az EU-ban. Ezért a kiállítás keretében kapott helyet az V. Pro Libris Erdélyi Könyvkiadók Szalonja, illetve a VI. Bussiness Suport Info&Office üzletkötői, kis- és középvállalati szolgáltatási vásár. Összesen hatvanöt oktatóintézmény, kutatóintézet, cég képviselteti magát. Ezek munkaerőbörzét, divatbemutatót (a Képzőművészeti és Formatervezési Egyetem diákjainak termékeiből), könyvbemutatót, este pedig a Gh. Dima Zeneakadémia stúdiótermében koncertet rendeztek. Az Északnyugati Regionális Fejlesztési Ügynökség szervezésében megtartották a II. Európai Oportunitások Regionális Fórumát.

***

Figyelemre méltó a Szatmár Megyei Környetvédelmi Alapot kezelő ügynökség azon akciója, amelynek keretében a fűtési berendezések környezetkímélő és energiatakarékos berendezésekre való cseréjéhez lehet támogatást igényelni. Ezek a berendezések lehetnek geotermikusak, illetve szélerőt kihasználó, napenergiát felhasználók, és a kivitelezésre jelentkező cégek pályázatait várják. Mint azt Buzeg Éva, a Szatmár Megyei Környezetvédelmi Felügyelőség pályázati osztályának tanácsosa elmondta, a kivitelezésre jelentkezők egyenesen a Környetvédelmi Alapot kezelő ügynökség bukaresti címére kell küldjék a jelentkezésüket. Elbírálásukra 15 nap van előírva. A magánszemélyeknek a kivitelezőnél kell letenniük a szükséges dokumentációt 2009. január 5-ig. Buzeg mérnöknő hozzátette: A Környezetvédelmi Alap a költségek 90 százalékát állja a magánszemélyek esetében, az összeg nem haladhatja meg a 25 000 lejt. A magánszemélyeknek 10 százalékos önrészt kell fizetniük, tehát mindenképpen 2500 lej alatti összeget. A munkálatokat egy év alatt kell elvégezni. A jövő évre 400 000 lejt biztosított a Környezetvédelmi Alapot kezelő ügynökség a magánszemélyek részére.

***

Hargita Megye Tanácsa és a Hargita Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 2008. november 24. és december 10. között Pályázati lehetőségek kis- és középvállalkozásoknak címmel konferenciasorozatot szervezett a megye helységeiben. A konferencia célja volt bemutatni azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek igénybevételével a Hargita megyei KKV-k vissza nem térítendő támogatásokra pályázhatnak a 2008–2013 közötti időszakban. A konferenciasorozat a következő program szerint zajlott: Székelyudvarhelyen november 24-én 10,00 órától a Gondűző étteremben, Csíkszeredában november 25-én 10,00 órától a Fenyő szállóban, Gyergyószentmiklóson november 26-án 10,00 órától a Muskátli vendéglőben, Székelykeresztúron december 3-án 11,00 órától a Vállalkozók Szövetségének Irodáján, Balánbányán december 8-án 10,00 órától a Da Vinci étteremben, Maroshévizen december 10-én 11,00 órától a Maros vendéglőben. A konferencia tematikája: A Regionális Operatív Programok, Szektoriális Operatív Programok, Vidékfejlesztési Programok és az Állami Költségvetésből Finanszírozott Programok keretén belül igényelhető vissza nem térítendő támogatások bemutatása; Az uniós és nemzeti alapokból támogatott pályázatok közbeszerzési eljárásainak ellenőrzése és monitorizálása; A Kis- és Középvállalkozók Nemzeti Alapja szolgáltatásainak a bemutatása. A következő intézmények részéről tartottak előadást: Kis- és Középvállalkozások, Kereskedelem, Turizmus és Szabadfoglalkozások Minisztériuma; Központi Regionális Fejlesztési Ügynökség; Országos Közbeszerzési Hatóság; A Hargita Megyei Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Igazgatóság; A Kis- és Középvállalkozók Nemzeti Alapja - Helyi Hitelgarancia Alap Sepsiszentgyörgy RT; A konferencia alkalmával a résztvevők rendelkezésére bocsátották a Hargita Megye Tanácsa és a Hargita Megyei Kereskedelmi és Iparkamara által kia-

dott, kétnyelvű (román–magyar) katalógust, amely a 2008–2013 között igénybe vehető pályázati forrásokat tartalmazza.

A pályázatokat a romániai Fejlesztési, Középítkezési és Lakásügyi Minisztérium és a Magyar Köztársaság Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a Román–Magyar Határmenti Együttműködési Program két nagy beavatkozási területére fogadja. A teljes pályázati dokumentáció leadásának határideje 2009. január 30. A pályázatokat a program Közös Technikai Titkárságának budapesti székhelyére várják. A finanszírozási kérelmek elbírálása egylépcsős, így lehetőség van az összes beérkezett pályázat összehasonlítására és a fejlesztési prioritásoknak leginkább megfelelő pályázatok kiválasztására. A gazdasági, szociális és közösségi kapcsolatokat támogatni hivatott program keretében olyan közös magyar–román partnerségben megvalósuló projektek kaphatnak támogatást, amelyeknek bizonyíthatóan van határon átnyúló hatása. A pályázati felhívás keretében főként a felkészítő (tanulmányok, tervek készítése), valamint az együttműködést, tapasztalatcserét és partnerségek kialakulását ösztönző tevékenységek nyerhetnek támogatást. A Román–Magyar Határmenti Együttműködési Program keretében olyan pályázatok kaphatnak támogatást, amelyek a határmenti térség fenntartható fejlesztését segítik elő (közlekedés, kommunikáció, természetvédelem), illetve a közös társadalmi és gazdasági kohéziót erősítik (üzleti együttműködés, kutatásfejlesztés és innováció, oktatás, egészségügy, közösségek közötti együttműködés). Pályázhatnak helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, kistérségi társulások, ezen szervezetek intézményei, nonprofit szervezetek (egyházak, alapítványok, egyesületek, köztestületek, közhasznú társaságok), oktatási intézmények és kamarák. A projektpartnerek között legalább egy magyarországi és egy romániai partnernek kell lennie.

A megpályázható vissza nem térítendő támogatás értéke 10 000 és 1 500 000 euró között kell legyen, a tervek kivitelezése a szerződés megkötésétől számított 12–18 hónapon belül meg kell történjen. A projektek az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával valósulnak meg. E pályázati felhívás keretében összesen 16,7 millió euró ERFA-forrás áll rendelkezésre, amely – kiegészülve a partnerállamok támogatásával – összesen 19,7 millió eurót tesz ki. A pályázó kézikönyve és a pályázás feltételei megtalálhatóak a Fejlesztési Minisztérium honlapján: www.mdlpl.ro, valamint a www.brecooradea.ro és a www.vati.hu weboldalakon.

***

A Fejlesztési, Középítkezési és Lakásügyi Minisztérium a Művelődési Minisztériummal közösen indított, új művelődési otthonok építését célzó programjára közel ötszáz önkormányzat pályázott. A pályázatok értékelése befejeződött: összesen 474 pályázatot fogadtak el. Befejeződött a városi művelődési otthonok felújítására leadott pályázatok értékelése is. A bizottság összesen 88 pályázatot fogadott el. Maros

megyéből 4 város: Erdőszentgyörgy, Ludas, Nyárádszereda, Nagysármás pályázatát fogadták el. A városi művelődési otthonok felújítását a Fejlesztési, Középítkezési és Lakásügyi Minisztérium alárendeltsége alá tartozó Országos Befektetési Társaság fogja elvégezni – mondta Borbély László. A november 25-i ülésén a kormány jóváhagyta a vidéki sportpályák építését vagy felújítását célzó programba bekerült 500 sikeres pályázat jegyzékét. Az önkormányzatoknak a kormány pályázatonként legtöbb 525 000 lej vissza nem térítendő támogatást nyújt – közölte Borbély László. A program keretében épülő új sportpályák méretével kapcsolatosan Borbély elmondta: az önkormányzatok által megépítendő műfüves sportpályák kézilabdapálya méretűek lesznek, lesz lelátójuk, öltözőjük és világításuk. Maros megyéből összesen 20 település: Ákosfalva, Ádámos, Balavásár, Bátos, Marosbogát, Kibéd, Koronka, Dános, Gálfalva, Makkfalva, Radnót, Jedd, Palotailva, Mikháza, Madaras, Maroszentkirály, Szováta, Széplak, Héjjasfalva, Mezőzáh pályázott sikeresen sportpályaépítésre vagy -felújításra.

Összeállította: Csomafáy Ferenc